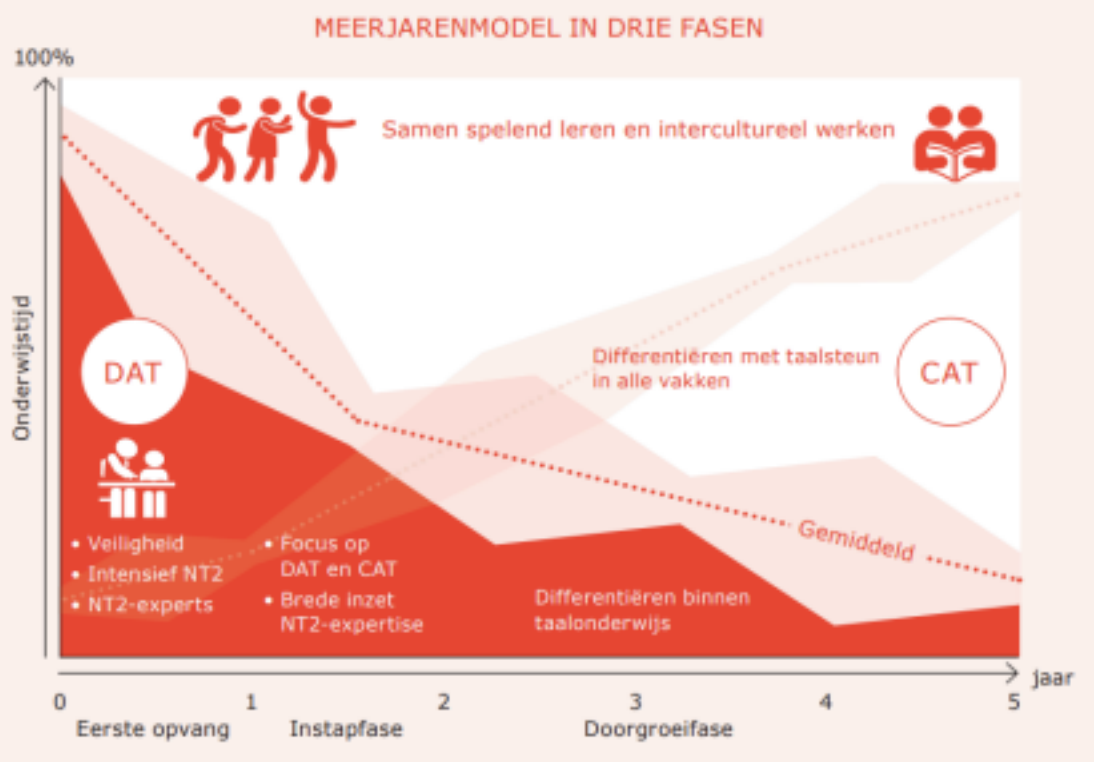
Werken met nieuwkomers op een reguliere basisschool.

Tips en tricks voor reguliere scholen met nieuwkomers.

Een nieuwkomer op school vraagt specifieke aandacht en expertise. Omdat alle scholen te maken hebben / krijgen met nieuwkomers op de Nederlandse scholen, is het goed om je hier als school in te verdiepen. Een nieuwkomer die een jaar op een taalschool heeft gezeten, is nog niet klaar om zomaar mee te doen met de lessen in het regulier onderwijs. Het aanleren van Nederlands als tweede taal vraagt de eerste 5 jaar begeleiding. Van intensieve begeleiding in het eerste jaar (1e opvang), naar steeds minder begeleiding gedurende de daaropvolgende jaren (instapfase en doorgroeifase). Dit is weergegeven in onderstaand meerjaren model.

De eerste opvang is het jaar dat de leerlingen op de taalschool zitten. Daarna stromen de leerlingen uit naar het reguliere onderwijs. Dan begint de Instapfase. In deze fase is er, voor de meeste leerlingen, nog steeds intensieve begeleiding en differentiatie nodig. Dit document geeft meer informatie over het werken met en het begeleiden van deze leerlingen bij jullie op school.

Overdracht vanuit de taalschool

De overdracht verloopt volgens een vaste procedure. De directie neemt contact op met de directie van de mogelijk ontvangende school en stemt af of er plek is in de betreffende groep voor de leerling die uitstroomt. Als daar door de ontvangende school positief op gereageerd wordt, zal de IB van de taalschool per mail een korte schets geven van de uitstromende leerling. Dan is het aan de ontvangende school om een intake / kennismakingsgesprek te plannen met de ouders en de leerling. Daarna bevestigt de ontvangende school of de leerling wordt aangenomen en wanneer de leerling kan komen wennen en/of starten. De IB van de taalschool heeft vervolgens contact met de IB van de ontvangende school om de overdracht verder in orde te maken. Daarbij worden het OSO en eventueel andere documenten digitaal met de ontvangende school gedeeld.

Stapsgewijs ziet de overdracht er als volgt uit;

1. Directie neemt contact op met ontvangende school
2. Per mail ontvangt de school een korte omschrijving van de leerling inclusief toetsgegevens 3. Ontvangende school maakt een afspraak met ouders en leerling voor een kennismakingsgesprek
4. Ontvangende school koppelt dit terug naar de taalschool en spreekt af per wanneer de leerling kan starten
5. IB van de taalschool zorgt digitaal voor de overdracht naar de ontvangende school 6. Naar aanleiding van de digitale overdracht kan er telefonisch contact met de IB van de taalschool worden opgenomen.

Na een aantal weken (+/-) nemen we contact op met de ontvangende school om te bespreken hoe de startperiode is geweest en hoe het met de leerling gaat. Waar nodig kunnen we ondersteunen dmv advies over de aanpak, of een observatie op de ontvangende school.

Startperiode

In de eerste periode is het belangrijk dat de leerling de school en de klas leert kennen. Het kost bij nieuwkomers even tijd om weer te wennen aan de nieuwe setting. Een belangrijke voorwaarden voor onderwijssucces voor deze leerling is het veiligheidsgevoel. Hier moet veel aandacht naar uitgaan bij een nieuwe leerling.

Er zijn een paar tips waarmee je de leerlingen kunt helpen om te wennen aan de nieuwe omgeving. -
geef de leerling een rondleiding door de school, eventueel samen met 1 of 2 leerlingen uit de klas
- koppel de leerling direct aan een maatje in de klas. Dit maatje kan de leerling op weg helpen bij de dagelijkse gang van zaken in de klas en in de school
- stem af welke kinderen er met de nieuwe leerling willen spelen in de pauze. Dit voorkomt dat de leerling alleen op zoek moet naar sociale contacten in de eerste periode. - als er ruimte is voor een stukje extra begeleiding door een OA of stagiaire, is het fijn om in de eerste periode de leerling af en toe een opdracht of spelletje te laten doen met een aantal klasgenootjes. Op deze manier stimuleer je de sociale contacten en dit geeft de leerling een veilig gevoel.
- zet de leerling niet direct voor het blok door te vragen of de leerling iets over zichzelf wil vertellen. Dit kan wel in een kleinere setting met een paar klasgenoten of op een later moment als de leerling wat meer gewend is.
- heb regelmatig contact met de ouders in de eerste periode. Het is ook voor ouders fijn om te weten hoe de eerste dagen op de nieuwe school gaan.
- zorg dat de regels en routines duidelijk worden uitgelegd in de eerste periode. Gebruik waar mogelijk visuele ondersteuning zoals de dagritmekaartjes om de regels en routines duidelijk te maken.
- investeer in het leren kennen van de leerling en zet in op een goede relatie zodat de leerling zich veilig voelt
- Biedt de leerling (h)erkenning door zijn eigen taal in te zetten, of iets van zijn thuisland

zichtbaar te maken in de klas. Je kunt denken aan het oefenen van ‘goedemorgen’ in de taal van de leerling, zodat klasgenoten ook gedag kunnen zeggen. Dit geeft de leerling het gevoel dat hij er mag zijn.

Aanbod bepalen

In het OPP en/of overdracht van de leerling, staan gegevens die belangrijk zijn om een eerste inschatting te maken van het aanbod wat gegeven gaat worden. Deze toetsgegevens kan je als beginsituatie nemen om het aanbod af te stemmen. Gebruik deze informatie ook en laat de leerling niet zomaar met alles meedoen in de klas. Tijdens de overdracht zal de IB ook toelichten hoe de ontwikkeling op de verschillende gebieden van de leerling verloopt en op welk niveau ze op de taalschool onderwijs aangeboden krijgen. In overleg kan er dan bepaald worden of een leerling op een eigen leerlijn zal moeten werken of mee kan doen met het basisaanbod.

Tips bij het samenstellen van het aanbod

- Neem de meest recente toetsuitslagen als uitgangspunt bij het samenstellen van het aanbod of neem toetsen af om meer inzicht te krijgen in de huidige situatie
- Leg de prioriteit bij de vakken; (technisch) lezen, spelling, woordenschat en rekenen. Kijk wat de mogelijkheden zijn om zo goed mogelijk bij het niveau van de leerling aan te sluiten. - Bij sommige van deze vakken zal de leerling mee kunnen doen met het basisaanbod, daarbij kan het zijn dat een les niet relevant is voor het beoogde uitstroomniveau. Maak hierin keuzes en zorg voor een effectief alternatief als de leerling niet meedoet met de les. - probeer de leerling zoveel mogelijk mee te laten doen bij de zaakvakken en de creatieve vakken. Bij zaakvakken zou pre-teaching over het betreffende onderwerp kunnen helpen om de les goed te kunnen volgen. Ook is samenwerken met klasgenoten hier goed in te zetten. Ook hierbij kun je denken aan een filmpje kijken in de eigen taal. Zo kan de leerling zijn / haar voorkennis ophalen voordat het onderwerp in het Nederlands aan bod komt. - zet de moedertaal (eventueel met behulp van vertaalapps) in om de koppeling naar de Nederlandse taal te maken. Dit draagt ook bij aan de taalontwikkeling van de Nederlandse taal met de moedertaal als onderligger. Bovendien is het een stukje van hun identiteit en draagt het bij aan het welbevinden van de leerling.
- verdiep je in het schoolsysteem en het aanbod van het thuisland voor zover dat kan. In sommige landen worden bepaalde vaardigheden niet of anders aangeboden. Met name bij rekenen kunnen hier verschillen in zitten.
- Als het mogelijk is om extra ondersteuning in te zetten, is het fijn om dit niet altijd buiten de klas of 1 op 1 te organiseren. Probeer klasgenoten te betrekken bij de extra ondersteuning bijvoorbeeld door het samen lezen van de lesstof of het extra oefenen van rekenvaardigheden

Communicatie in de klas;

Nieuwkomers leren veel taal door de manier waarop de leerkracht praat in de klas. Daarom is het belangrijk dat leerkrachten zich bewust zijn van de manier waarop zij in de klas praten. Een aantal basistips voor de leerkrachten zijn;

- Spreek langzaam en duidelijk. Denk ook aan een duidelijke articulatie
- Gebruik korte zinnen. Dus niet; Pak maar even je jasje, dat daar aan de kapstok hangt.’ maar; ‘Pak je jas. Je jas hangt aan de kapstok. Daar.’
- Benadruk belangrijke woorden in de zin. Hierdoor wordt de aandacht van de leerling op een

bepaald woord gericht.

- Kies voor makkelijke woorden. Dus niet ‘boodschappentas’ maar alleen ‘tas’. - Gebruik mimiek, gebaren en handelingen met materialen om je boodschap context te geven. - Formuleer een zin anders als een kind je niet begrijpt. Vereenvoudig de zin. - Handelingen die je uitvoert, kun je benoemen zodat de leerling de taal van een handeling ook leert
- Verwacht niet dat een nieuwkomer uitgebreid antwoord geeft op een open vraag. Zeker bij nieuwe leerlingen, is het belangrijk om ook juist gesloten vragen te stellen. Met een antwoord als ja of nee, kunnen zij laten zien dat ze je vraag begrijpen.

Inzetten van de moedertaal

De overtuiging dat nieuwkomers het snelste de nieuwe taal leren in een taalbad, is een overtuiging die tegenwoordig betwijfeld wordt. Het is bij het leren van een nieuwe taal (NT2) ook belangrijk om de kennis van de eigen taal te activeren. Daarom is het ook belangrijk om die kennis van de moedertaal te gebruiken in de klas. Het ijsbergmodel van Cummins (1979) maakt dit mooi zichtbaar.

Daarnaast is het inzetten van de moedertaal fijn voor de leerling om zich gezien en geaccepteerd te voelen. Het is een stukje (h)erkenning van de identiteit van de leerling. Tips om de thuistaal in te zetten in de klas;

- leer met de klas een aantal woorden aan in de taal van de nieuwkomer. Zo kunnen de Nederlandse kinderen ook proberen te communiceren in de taal van de nieuwkomer. Dit draagt bij aan de sociale ontwikkeling en begrip van zowel de nieuwkomer als de Nederlandse klasgenoten
- Maak iets van de moedertaal zichtbaar in de klas. Bijvoorbeeld de vlag met daarbij een aantal woorden.
- Geef de leerling de mogelijkheid om bij sommige lessen, de stof in zijn eigen taal te lezen. Bijvoorbeeld door google translate te gebruiken. Dit motiveert de leerling om mee te doen met de les en activeert de voorkennis van het onderwerp.
- Geef de leerling de mogelijkheid om iets over zijn eigen land, taal, woonsituatie, familie, hobby’s te vertellen / schrijven. Eventueel kun je dit ook laten vertalen met google translate, bijvoorbeeld samen met een Nederlands klasgenootje.
- Vraag af en toe naar de betekenis van een woord in de moedertaal van de leerling tijdens de les. Ook dit motiveert de leerling om mee te doen.

Toetsing en rapportage

De ontwikkeling bij nieuwkomers moet, net als bij alle andere leerlingen, gemonitord worden. De meeste scholen gebruiken hier methode en niet-methode toetsen voor. Er is vaak onduidelijkheid over het afnemen van niet-methode toetsen bij nieuwkomers. Wat zijn de regels met betrekking tot hulpmiddelen en wanneer moeten nieuwkomers verplicht getoetst worden?

Voor de *doorstroom toets* is hier een vrij duidelijke richtlijn voor; Een nieuwkomer die nog niet 4 jaar in NL is én de Nederlandse taal nog niet goed beheerst, heeft ontheffing voor de doorstroom toets.

Voor de *niet-methode toetsen* is dit maatwerk. De eerste 4 jaar tellen de resultaten van deze

leerlingen niet mee voor de schoolopbrengsten. In de eerste 4 jaar, mag je voor deze leerlingen aanpassingen doen om de toets te maken. Bij sommige toetsen kan je er ook voor kiezen om de leerling niet te laten meedoen. Een begrijpend lezen toets afnemen als een leerling op AVI E3 leest, is niet echt relevant bijvoorbeeld. Het is goed om per leerling en per vakgebied af te wegen of en op welk niveau je de toets afneemt. Waar het kan, adviseren wij om de leerlingen zo veel mogelijk mee te nemen in de reguliere toetsen, maar wel aangepast op hun niveau. Op basis van de resultaten kun je het aanbod passend maken en kun je ook monitoren of dit aanbod inderdaad passend is. Soms is het voor deze leerlingen ook fijn om juist vaker een niet-methode toets af te nemen om te zien of bepaalde ondersteuning ook echt effectief is.

Bij *methode toetsen* kan de leerling gewoon, of met enige aanpassingen, meedoen. Deze toetsgegevens zijn vooral bedoeld om te controleren of de lesstof is begrepen. Het is wel goed om hier schoolbreed afspraken over te maken. Krijgen deze leerlingen extra tijd? Mogen ze teksten van een toets eerder al een keer doorlezen? Zet je hulpmiddelen in zoals google translate? Dat zijn keuzes die je als school kunt maken. Leg dit ook goed uit aan ouders zodat de resultaten ook op de juiste manier worden geïnterpreteerd.

Mogelijkheden vanuit de taalschool

Sommige scholen hebben al vaker nieuwkomers in de klas gehad, en hebben voldoende expertise opgebouwd om het onderwijs voor deze leerling passend te organiseren. Vanuit de taalschool denken we graag mee wanneer dit nog niet goed lukt. We kunnen telefonisch of per mail contact hebben, maar het is ook mogelijk om een afspraak voor een observatie of afspraak op locatie te maken.
Je kunt voor overleg of een afspraak mailen naar Thomas Neurink; tne@youscope.nl

Meer informatie nieuwkomers in regulier onderwijs

Er zijn ook veel andere bronnen waar veel informatie en materiaal te vinden is over het werken met nieuwkomers in de reguliere klas. Hieronder vind je een aantal belangrijke bronnen. Website van het LOWAN (Expertise centrum voor nieuwkomersonderwijs)
Handleiding ruimte voor nieuwe talenten; keuzes rond nieuwkomers op de basisschool E-Learning voor leerkrachten in regulier onderwijs
informatie over de verschillende talen.
Taallijn aanvulling NT2